

5.6.2023

Kunnanhallituksille/talousjohto
Kuntayhtymien (sote, pela) yhtymähallituksille/talousjohto
Aluehallituksille/talousjohto

Kysely kunnille, kuntayhtymille ja hyvinvointialueille takautuvista palkkaharmonisaatiokustannuksista sekä muista sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen uudistuksen rahoituksen siirtolaskelmaa vääristävistä tilinpäätöstiedoista vuosina 2021 ja 2022

Tausta

Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen palveluiden järjestäminen siirtyi kunnilta hyvinvointialueiden vastuulle vuoden 2023 alusta lähtien. Kunnilta hyvinvointialueille siirtyvien edellä mainittujen palveluiden kustannusten kokonaistaso määritetään lopullisesti vuoden 2022 tilinpäätöstietojen perusteella. Kuntien valtionosuuden muutosrajoittimia ja järjestelmämuutoksen tasauksia sekä hyvinvointialueiden siirtymätasauksia laskettaessa käytetään myös vuoden 2021 tilinpäätöstietoja.

Koska siirtyvät kustannukset vaikuttavat suoraan sekä kuntien että hyvinvointialueiden rahoitukseen vuodesta 2023 lähtien, on erittäin tärkeää, että kustannustiedot kuvaavat todellista tilannetta vuosina 2021 ja 2022.

Syksyllä 2022 havaittiin, että joidenkin kuntien vuosien 2021 ja 2022 kustannustiedoissa on vääristymiä liittyen *takautuviin palkkaharmonisaatiokustannuksiin*. Takautuvilla palkkaharmonisaatiokustannuksilla tarkoitetaan sellaisia tilanteita, joissa kunnan vuoden 2021 ja/tai 2022 sosiaali- ja terveydenhuollon kustannuksiin sisältyy muiden kuin asianomaisen vuoden palkkakustannuksia. Mikäli takautuvat palkkaharmonisaatiokustannukset jäisivät sellaisinaan siirtyviin kustannuksiin, seurauksena on, että koko maan tasolla kunnilta siirretään liikaa tuloja hyvinvointialueiden rahoitukseen. Näin myös hyvinvointialuekohtaiset siirtymätasaukset sekä kuntakohtaisesti määriteltävät valtionosuuksien tasaus-elementit (tulojen ja kustannusten siirron muutosrajoitin ja järjestelmämuutoksen tasaus) vääristyvät.

Kuntien laskelmavuosille kirjaamien takautuvien palkkaharmonisaatiokustannusten huomioon ottamisesta rahoituslaskelmien tarkistamisessa on säädetty vuoden 2023 alusta voimaan tulleilla säädösmuutoksilla. Kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetussa lain (618/2021) 57 §:n nojalla

valtioneuvoston asetuksella kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta (1393/2021) on annettu tarkempia säännöksiä kuntien peruspalvelujen valtionosuuden perusteena olevien laskelmien tarkistamisesta vuonna 2023. Hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain (617/2021) 34 §:n nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa hyvinvointialueiden rahoituksesta (1392/2021) säädetään hyvinvointialueiden koko maan tason rahoituksen tarkistamisesta vastaavasti. Lisäksi rahoituslain 35 §:n 6 momentissa säädetään hyvinvointialuekohtaisten siirtymätasausten tarkistamisesta. Edellä mainittujen säännösten perusteella valtiovarainministeriö ottaa rahoituksen siirtolaskelmissa huomioon kuntien tilinpäätöksiin sisältyvät, kunnan vuosille 2021 ja 2022 kuluiksi kirjaamat takautuvat palkkaharmonisaatiokustannukset siten, että hyvinvointialueille siirtyvä palkkakustannus vastaa yhden vuoden suoriteperusteisia palkkakustannuksia.

Lisäksi kevään 2023 aikana on havaittu kuntien vuoden 2022 tilinpäätöstietoihin liittyen *eräiden muidenkin kertaluonteisten ja takautuvien kulujen ja tuottojen kirjaustapojen vääristävän laskelmia* ja johtavan kuntien välillä epätasapuoliseen lopputulokseen, vaikka kirjaukset olisi tehty kirjanpidollisesti oikein. Kuntien raportoimat tiedot eivät kaikilta osin vastaa kustannuksia, jotka palvelujen järjestämiseen menee yhden vuoden aikana.

Luonnokset valtioneuvoston asetuksiksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun asetuksen 7 §:n muuttamisesta ja hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun asetuksen 5 §:n muuttamisesta olivat lausuntokierroksella kunnissa ja hyvinvointialueilla toukokuussa 2023. Asetusten mukaan kuntien vuosille 2021 ja 2022 kirjaamia kuluja ja tuottoja voitaisiin ottaa siirtolaskelmissa huomioon Valtiokonttorille raportoiduista tiedosta poikkeavalla tavalla. Asetuksessa säädettävät tiedot otettaisiin huomioon kuntien välillä tasapuolisella tavalla siten, että siirtyvät kustannukset vastaavat yhden vuoden palveluiden järjestämisen kustannuksia.

Laskelmissa otettaisiin edellä mainittujen takautuvien palkkaharmonisaatiokustannusten lisäksi oikaistuina huomioon seuraavat kuntakohtaiset erät silloin, jos ne muutoin merkittävästi vääristäisivät yksittäisen kunnan tai hyvinvointialueen rahoitusta (asetuksen 7 § 2 mom. kohdat 1-7):

- takautuvat pelastustoimen varallaolokorvaukset
- sote- ja pela- kuntayhtymien takautuvat alijäämät ja ylijäämät
- kunnan kirjaamatta jättämä osuus sote-kuntayhtymän alijäämästä
- sote- ja pela-kuntayhtymien ylijäämän palautus ja alijäämän kattaminen
- muiden sote-yhteistoimintaorganisaatioiden ja pelastuslaitosten 2-4 kohdissa tarkoitettu ylijäämän palautus tai alijäämän kattaminen
- palveluluokille kirjatut sote- ja pela -toimitilojen ja kiinteistöjen luovutusvoitot ja -tappiot sekä osakkeiden ja osuuksien luovutusvoitot ja -tappiot

- palveluluokille kirjatut soten ja pelan kertaluontoiset poistot ja arvonalentumiset (=lausuntopalautteen perusteella kysyttävä uusi kohta).

Edellä mainitut asetusmuutokset on tarkoitus antaa kesäkuun 2023 aikana sen jälkeen, kun vaalien jälkeen aloittava uusi hallitus on linjannut niiden sisällön.

Valtiovarainministeriö selvittää tällä kyselyllä edellä mainittuja tietoja kuntien ja kuntayhtymien vuosien 2021 ja 2022 tilinpäätöksissä. Tämän kyselyn tietojen perusteella valtiovarainministeriö ottaa kyseessä olevat tilinpäätöstiedot huomioon edellä mainitun sääntelyn mukaisesti tarkistaessaan siirtolaskelmia kesällä 2023. Lisäksi oikaisussa käytetään muun muassa taloustietojen raportoinnista ja tilinpäätöksistä saatavia muita selvityksiä ja tietoja. **Kuntia ja kuntayhtymien vuoden 2022 tilinpäätöksen hyväksymisestä vastaavia kuntia, kuntayhtymiä tai hyvinvointialueita pyydetään vastaamaan kyselyyn siltä osin kuin vuoden 2021 tai 2022 tilinpäätiedoissa on edellä mainittuja eriä.** Kyselyssä kysytään myös tiedot kyseessä olevien erien kirjausten perusteista. Lisäksi kyselyn liitteenä pyydetään toimittamaan valtiovarainministeriölle tiedot mahdollisesta tuomioistuimen päätöksestä tai sitovasta sopimuksesta, johon erityisesti takautuvien kustannusten maksaminen perustuu.

HUOM: Koska valtioneuvoston asetusten muutosten lopullista sisältöä ei ole vielä linjattu, pyydetään takautuvat palkkaharmonisaatiokustannukset (asetuksen 1 mom.) ilmoittamaan ilman alarajaa. Muut laskelmia merkittävästi vääristävät tiedot (asetuksen 7 §:n 2 momentin kohdat 1-7) pyydetään ilmoittamaan siltä osin kuin kyseisen tilinpäätöskirjauksen mukainen määrä ylittää 50 euroa asukasta kohden laskettuna. Tämä tarkoittaa sitä, että niiden vaikutus kunnan rahoitukseen on karkeasti arvioiden noin 15 euroa tai enemmän asukasta kohden laskettuna.

Kyselyyn pääsee alla olevan webropol-linkin kautta:

Kuntien kyselylomake:

<https://link.webpolsurveys.com/S/5FA8773F70841104>

Kuntayhtymät kyselylomake:

<https://link.webpolsurveys.com/S/62FCC2A073307BD8>

Tähän kyselyyn vastaa se, joka vastaa sairaanhoitopiiriin, erityishuoltopiiriin, muun kuntayhtymän tai muun yhteistoimintaorganisaation tilinpäätöksen laatimisesta. Jokaisen edellä mainitun osalta täytetään oma lomake.

Esimerkiksi: Jos hyvinvointialueelle on siirtynyt kaksi sairaanhoitopiiriä, tulee hyvinvointialueen täyttää kysely molempien sairaanhoitopiirien osalta erikseen.

Kyselyyn pyydetään vastaamaan 30.6.2023 klo 16.15 mennessä.

Infotilaisuus kyselyyn vastaajille

Valtiovarainministeriö järjestää kyselyyn vastaajille infotilaisuuden 9.6.23 klo 9-10. Etäyhteydellä toteutettavassa tilaisuudessa esitellään kyselyä ja annetaan ohjeita sen täyttämiseksi. Linkki tilaisuuteen löytyy VM:n tapahtumakalenterista: <https://vm.fi/tapahtumat/2023-06-09/kyselyn-lapikaynti-ja-tayton-opastus-kuntien-takautuvat-palkkaharmonisaatiokustannukset-seka-muut-rahoituksen-siirtolaskelmaa-vaaristavat-erat-2021-2022>

Kysymykset käännetään ruotsiksi ja julkaistaan myöhemmin tapahtumakalenterissa.

Lisätiedot:

Erytysiasiantuntija Minnamaria Korhonen, minnamaria.korhonen(at)gov.fi

Finanssiasiantuntija Roosa Valkama, roosa.valkama(at)gov.fi

Finanssiasiantuntija Lauri Piirainen, lauri.piirainen(at)gov.fi

Helsingissä 5.6.2023

Osastopäällikkö, ylijohdaja   Jani Pitkäniemi

Yksikönpäällikkö,   Pasi Leppänen
finanssineuvos

Liite   Luonnos valtioneuvoston asetukseksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun asetuksen 7 §:n muuttamisesta

Jakelu   Kunnat, kuntayhtymät (sote ja pela), hyvinvointialueet

Tiedoksi   Suomen Kuntaliitto